

VALALICKÉ

novinky

Ročník XX.
Číslo 6, 31. 12. 2014
www.valaliky.sk
Bezplatne

Nech radosť
a šťastie
vládne u vás doma,
nech zďaleka
obchádza vás
nešťastie a smola,
nech pohoda vládne
za vianočným stolom,
nech láska prevláda
nad nemilým slovom.
Teraz, keď sa ticho
mihocce a šťastie je
len na krok,
prajeme vám
krásne Vianoce
a šťastný nový rok.

Obrazové ohľadnutie za minuloročným posedením pri stromčeku pre našich skôr narodených občanov,
ktoré sa uskutoční aj v tomto roku až po uzávierke vianočného čísla.

Foto na strane: Dušan Kmec

Vážení spoluobčania, blíži sa čas najkrajších sviatkov v roku, čas pokoja, rodinných stretnutí, čas Vianoc. Rok 2014 bude pre našu obec určite patriť k tým významnejším. Myslím na začiatok výstavby obecnej kanalizácie a dokončenie vodovodu. Ukončením, ktoré je plánované v mesiaci august 2015, bude naša obec kompletne vybavená inžinierskymi sieťami.

Z PRACOVNÉHO STOLA PÁNA STAROSTU

Bol to aj rok supervolebný. Konali sa prezidentské voľby, voľby do europarlamentu a nakoniec v novembri komunálne voľby. Dakujem všetkým, ktorí sa volieb zúčastnili a tak prejavili záujem o veci verejné, o život v obci. Som rád, že predvolebná kampaň bola veľmi slušná. Aj to hovorí o vysokej úrovni všetkých kandidátov, bez ohľadu na to či boli alebo neboli zvolení. Pre tých, ktorí dostali mandát je to záväzok a ja verím, že spolu s poslancami

dôveru občanov nesklameme. Záverom mi vážení spoluobčania dovoľte, popriať Vám i vašim rodinám všetko najlepšie v novom roku, pokojné a krásne prežitie vianočných sviatkov, našim najmenším veľa darčiekov a nám všetkým pevné zdravie, spokojnosť a božie požehnanie v roku 2015. Prajme si aby bol lepší, bohatší a pre všetkých radostnejší.

Ing. Štefan Petrik,
starosta obce

Noví poslanci prvýkrát zasadli

Obecné zastupiteľstvo Valaliky
zo dňa 28.11.2014

a) berie na vedomie:

1. výsledky volieb starostu a volieb poslancov do obecného zastupiteľstva
2. vystúpenie novozvoleného starostu

b) konštatuje, že:

1. zvolený starosta obce Ing. Štefan Petrik zložil zákonom predpísaný sľub starostu obce,
2. zvolení poslanci Obecného zastupiteľstva zložili zákonom predpísaný sľub poslanca Obecného zastupiteľstva (na snímke):

Pavol Weber
Ing. Ondrej Palenčár
Jozef Kľučár

Ing. Vladimír Hudák
Jozef Kacvinský
Ing. Tomáš Vindt
Dušan Kmec

Ing. Juliana Arvaiová
Bc. Paulína Kacvinská
Helena Jakabová
Roman Leško

c) poveruje

poslanca Ing. Ondreja Palenčára zvolávaním a vedením zasadnutí Obecného zastupiteľstva v prípadoch podľa §12 ods. 2 prvá veta, ods. 3 tretia veta, ods. 5 tretia veta a ods. 6 tretia veta zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení

neskorších predpisov.

d) zriaďuje

komisie, a to:

- komisiu na ochranu verejného záujmu
- stavebnú komisiu
- kultúrno-sociálnu komisiu

e) volí

- predsedu komisie:
- komisia na ochranu verejného záujmu: Ing. Juliana Arvaiová
- stavebná komisia: Pavol Weber
- kultúrno-sociálna komisia: Bc. Paulína Kacvinská
- členov komisie na ochranu verejného záujmu:
- Roman Leško
- Dušan Kmec

f) rozhodlo

v súlade s § 11 ods. 4 písm. i) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a § 4 ods. 2 zákona č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest v znení neskorších predpisov o navýšení platu starostu Obce Valaliky vypočítaného v súlade s § 3 ods.1 zákona č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest v znení neskorších predpisov o 50 %.

KOMUNÁLNE VOĽBY 2014

Celkový počet voličov zapísaných do zoznamov	3228
Celkový počet voličov ktorým boli vydané obálky	1236
Celkový počet odovzdaných obálok	1236
Celkový počet platných hlasov odovzdaných pre voľbu starostu obce	1230
Celkový počet platných hlasov odovzdaných pre voľbu do obecného zastupiteľstva	1195

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov na funkciu starostu obce podľa poradia na hlasovacom lístku:

Poradie	Kandidát	Politická strana	Celkový počet hlasov	Volebný obvod č. 1 ((Buzice):	Volebný obvod č. 2 (Bernátovce):	Volebný obvod č. 3 (Všechsvätých):	Volebný obvod č. 4 (Košťany)
1.	Mária Blašková, Ing.	nezávislý kandidát	258	73	100	42	43
2.	Štefan Petrik, Ing.	KDH, SDKÚ-DS, NOVA	972	326	218	243	185

Kandidáti, ktorí boli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva podľa volebných obvodov:

číslo	Volebný obvod	Kandidát	Strana	Hlasy
1.	1 - Buzice	Tomáš Vindt, Ing.	KDH	279
2.	1 - Buzice	Vladimír Hudák, Ing.	KDH	222
3.	1 - Buzice	Jozef Kľučár	KDH	180
4.	1 - Buzice	Jozef Kacvinský	KDH	177
5.	2 - Bernátovce	Helena Jakabová	KDH	228
6.	2 - Bernátovce	Juliana Arvaiová, Ing.	KDH	210
7.	2 - Bernátovce	Roman Leško	KDH	165
8.	3 - Všechsvätých	Ondrej Palenčár, Ing.	KDH	173
9.	3 - Všechsvätých	Paulína Kacvinská	KDH	138
10.	4 - Košťany	Dušan Kmec	KDH	131
11.	4 - Košťany	Pavol Weber	KDH	123

Náhradníci - kandidáti, ktorí neboli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva podľa volebných obvodov

číslo	Volebný obvod	Kandidát	Strana	Hlasy
1.	1 - Buzice	Imrich Harčár, Ing.	SMS	156
2.	1 - Buzice	Gabriela Horváthová	NOVA	143
3.	2 - Bernátovce	Erik Horváth	NOVA	98
4.	3 - Všechsvätých	Dušan Hudý, Ing.	NOVA	121
5.	3 - Všechsvätých	Róbert Palenčár, Bc.	SZS	75
6.	4 - Košťany	Miroslav Timko	NOVA	71
7.	4 - Košťany	Richard Figura	NOVA	57

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Vítame najmenších:

Buzice: Dominika Gažiová
Všechsvätých: Matej Palenčár

Rozlúčili sme sa:

Bernátovce: Jozef Pástor,
Mária Maršaleková
Košťany: Marta Ružičková,
Priška Leščinská

Blahoželáme novomanželom:

Dennis Marcel Boerma
(Košice – Sever)
a Lenka Horváthová

(Valaliky – Bernátovce)
Eduard Kiss (Valaliky –
Bernátovce) a Pavla Brtáňová
(Liptovský Hrádok)
Stanislav Joška (Valaliky –
Buzice) a Tatiana Kalejová
(Košice – Nad Jazerom)
Erik Bačo (Košice – Krásna)
a Patrícia Molnárová (Valaliky
– Bernátovce)
Stanislav Pecha (Valaliky
– Všechsvätých) a Daniela
Krupášová (Čaňa)

Výstava betlehemov

Po dvadsiatich rokoch sa vo Valalikoch znova uskutočnila výstava betlehemov v dňoch od 6. do 11. decembra 2014.

V predvečer druhej adventnej nedele, na deň svätého Mikuláša, o 16:00 hodine bola oficiálne otvorená výstava, ktorá obsahovala 50 rozličných betlehemov. Na otvorení výstavy zaspievala ženská spevácka skupina „Paradne nevesti“ zmes adventných piesní a následne moderátorka Helena Jakabová básňou voviedla prítomných do čara blížiacich sa sviatkov.

Pán starosta Ing. Štefan Petrik slávnostne otvoril výstavu a o dejinách betlehemov zúčastnených informoval Mgr. Pavol Kacvinský. Počas spevu „Paradnich neviest“ sa všetci v sále kultúrneho domu rozptýlili k jednotlivým vystavovaným betlehemom.

Najvzácnejší vystavovaný exponát bol zapožičaný z Obecného múzea v Necpaloch pochádzajúci zo zaplavenej

oravskej dediny z 19. storočia. Najväčší exponát bol náš obecný betlehem a zaujímavosťou pre mnohých bol betlehem z farského kostola z Čane.

Mnohých očaril aj betlehem v husacom vajíčku, či miniatúry betlehemov vo výške 1 centimetra. Zaiste zaujal aj betlehem z Izraela a Lastoviec, či fotografia betlehemu v 3D formáte s príslušnými okuliarmi. Musíme však povedať, že aj keď nie všetky exponáty majú vysokú umeleckú hodnotu, ale hodnota mnohých sa nedá ani vyčíslť, lebo pochádzali z rodinných zbierok. Ručne vyrobené betlehemy, ktoré sa dedia z generácie na generáciu. Niekoľko stoviek návštevníkov svedčí o úspešnosti výstavy. A pobáda nás, aby sme podobné podujatia organizovali aj v budúcnosti.

Všetkým ochotným ľuďom, ktorí zapožičali betlehemy ako aj tým, čo sa podieľali na realizácii výstavy, úprimne ďakujeme.

Nebeská návšteva pre veľkých aj malých

Našu obec navštevuje mnoho ľudí, ale každoročne prichádza medzi nás jeden veľmi vzácny – nadprirodzený hosť. Až z neba. Svätý Mikuláš, v sprievode anjelov, prišiel aj v roku 2014 medzi nás, aby potešil srdcia mnohých našich občanov. Nebeská delegácia zavítala v piatok 5. decembra na obidve pracoviská našej materskej školy ako aj k najmenším detičkám do jasiel. Prvákov v škole potešili sladkosťami i krátkym prerušením vyučovania. Prednesené básničky a piesne v podaní detí svedčia o ich

prípravenosti na stretnutie so sv. Mikulášom. Vzácni hostia sa zastavili aj v základnej umeleckej škole a potešili aj materské centrum. Neobišli ani farský úrad, zdravotné stredisko, či lekáreň. Napokon sa zastavili aj na stavebnom a obecnom úrade.

A či príde taká návšteva aj v budúcom roku? Myslíme si, že radosť z rozžiarených detských očí bude určite motivovať pána starostu, aby aj na budúce pozval sv. Mikuláša do Valalíkov. **Text na strane:**

Mgr. Pavol Kacvinský
foto na strane: Dušan Kmec

„Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás“

Ján 15,16

V médiách nám bulvár predkladá pred oči celebrity, o ktorých sa veľa píše a hovorí. To však neznamená, že sú ozaj veľké osobnosti. Osobne vidím veľkosť človeka v niečom inom, ako je popularita. Podľa mňa jednou z valalických osobností je aj fráter Pavol Janovič, ktorý prišiel na návštevu rodnej obce v októbri tohto roku.

Narodil sa 4. marca 1931 ako najmladší zo šiestich detí jednoduchým rodičom, ktorí sa živili roľníctvom a predajom mlieka. Deň za dňom zvažali zozbierané mlieko a vozili ho na malom fiakri do Košíc na vybrané miesta alebo na dominikánsky trh. Život to bol ťažký, ale predsa pekný. Počas školských rokov navštevoval maďarskú školu a v pamäti mu utkvel i starý pán farár Šimkovič. Prísny, ale spravodlivý.

Sám Pavol Janovič si spomína, že veru jeho detstvo bolo spojené aj s mnohými šibalstvami. Ako malí lapajú sa hrávali s nábojmi a výbušninami, ktoré ostali v skladoch po druhej svetovej vojne. A veruže stalo sa i nešťastie, keď dvaja z jeho kamarátov zahynuli. Vtedy pri ňom stáli anjeli strážni a i tak sa nepoučil. Až keď mu v rukách vybuchla rozbuška a zavesil na klinec nezbednosti. A práve tento „živý“ chlapec sa ako šestnásťročný rozhodol vstúpiť do kláštora jezuitov. Cíti preto vo svojom povolání prst Boží. Skontaktovať sa s rehoľníkmi mu pomohol pán Jozef Sajko z Košťan, ktorý bol niekedy slúžnym v konvente bratov jezuitov. A keďže ho poslali na výpomoc do Čiech, tak mladý Pavol Janovič písal do Prahy, aby sa dostal k bratom do Košíc. Aj také sú cesty Pánove. V roku 1947 prichádza prvýkrát do kontaktu s je-

zuitmi v Košiciach. Nastúpil na polročný postulát do Prahy a neskôr ho poslali do Děčína. Následne sa vrátil domov, kde ho mama zaopatrila výbavou do kláštora a v roku 1948 nastúpil do dvojročného noviciátu. V januári roku 1950 ukončil noviciát a pred ním stála neľahká skúška. O pár mesiacov nasledovala barbarská noc z 13. na 14. apríla, keď práve o polnoci boli násilne odvečení rehoľníci do sústredovacích kláštorov. Fráter Janovič skončil spolu s ďalšími 200 rehoľníkmi v Čechách v Bohosudove, kde bolo jezuitské gymnázium. Mladých rehoľníkov narodených v rokoch 1931 a 1932 separovali od kňazov do tzv. preškoľovacieho kláštora v Hájku pri Prahe. Následne na stavbu vodnej priehrady Klíčava. V roku 1951 ich prepustili domov a uznali za schopných pre budovanie socializmu. Niektorí však skončili v pomocných technických práporoch (PTP) a mnohých uväznili. Ostatní išli domov k rodinám. A tak aj 20 ročný Pavol Janovič sa vrátil domov a išiel pracovať. Keďže v kláštore pomáhal v kuchyni, zamestnal sa ako kuchár na železničnej stanici v Košiciach a odtiaľ ho preložili do Prešova a neskôr do Bardejova. Napokon narukoval na vojencinu do Boru u Tachova. A pokračovalo sa s kádrovaním, kde mu veliteľia dali pocítiť, že nie je ako ostatní. Po vojenskej službe

Pri rozhovore

sa vrátil naspäť do Bardejova a odtiaľ do Košíc v roku 1955, kde robil kuchára na internáte Ferka Urbánka. Tajne bol v kontakte so svojimi rehoľnými bratmi a dokonca bol i spolubývajúcim Dominika Kaľatu. Z tohto dôvodu bol sledovaný ŠTB a pri jednom z výsluchov sa dozvedel, že jeho spolubývajúci bol dokonca tajne vysväteným biskupom.

Keďže najstaršia sestra

žila v Amerike a v roku 1966 prišla na návštevu do Košťan dohodli sa, že skontaktuje po návrate do Ameriky jezuitov v Kanade. Využil možnosť, že na jej zaručenie vycestuje za ňou. Už v tom čase bol v písomnom kontakte s predstavenými, ktorí založili misijnú komunitu pre Slovákov v Kanade v Gelte (dnes Cambridge v provincii Ontário). A teda od roku 1967 sa z USA dostal do rehoľného domu a strávil tam 25 rokov života ako rehoľný brat a zväčša pracoval ako kuchár alebo aj v ich tlačiarňi. Písomný kontakt s domovom bol možný, ale v časoch emigrácie neprichádzalo do úvahy, aby prišiel navštíviť svojich blízkych. Podarilo sa mu však stretnúť s rodinou počas jeho návštevy v roku 1975, keď ho na týždeň prichýlila

S rodinou

cudzia maďarská rodina na hraniciach v Hídasnémeti. Jeho príbuzní teda prišli za ním do Maďarska, ale na slovenské územie nemohol vstúpiť. Po rokoch v exile, prichádza roku 1992 do Trnavy do rehoľného domu a znova ako kuchár i neskôr ako záhradník pôsobí na Slovensku ďalších 22 rokov. I dnes slúži v rehoľnom dome v Trnave kým mu to zdravie umožňuje a žije si svoje povolanie.

Ako sám vraví, cesty Božie sú nevyspytatelné, lebo bolo oveľa viac chlapcov

na vyššej morálnej úrovni i múdrejších, ale ako píše Písmo: „moje cesty nie sú vašimi cestami a moje myšlienky nie sú vašimi myšlienkami...“ a tak Pán si vyberá koho chce a dodáva mu silu. A v kláštore sa skromný dedinský chlapec vždy zišiel a bol potrebný pre rehoľné spoločenstvo. Preto prajeme bratovi Pavlovi Janovičovi zo Spoločnosti Ježišovej ešte veľa zdravia a síl v jeho rehoľnej službe.

Pavol Kacvinský
foto: Dušan Kmec,
archív P. J.

Misijný dom, Kanada

Palko Janovič je v dome trnavských jezuitov predovšetkým dobrým záhradníkom. Na jar a v jeseni pripravuje pôdu, aby priniesla čo najbohatšiu úrodu a tak jezuiti, ktorí bývajú a pracujú v Trnave mali čo najpestrejšiu stravu na stole. Všetci do jedného, ale najmä kuchárka, sme mu za túto jeho prácu veľmi vdachi. Udivuje nás pracovitosť človeka, ktorý sa pomaly blíži k 85. roku svojho života. On sa nepotrebuje ísť opalovať na pláž, k moru, a predsa jeho pokožka je v lete a na jeseň pekne hnedá. V záhrade dalo by sa povedať trávi celé dni.

Som jeho susedom, a tak viem, že si rád vypočuje ľudové pesničky, teraz na konci jesene a v zime, večer rád počúva náboženské programy Radia Lumen. Vstáva pomerne skoro ráno, aby sa zúčastnil na prvej svätej omši v jezuitskom kostole. Keď je vhodná príležitosť rád spomína a rozpráva zá-

žitky z Kanady, kde v komunite v Galte strávil niekoľko desiatok rokov.

Spomínam si na jednu udalosť - do nášho domu v Trnave prišla návšteva, nejaká rehoľná sestra z USA. Hostiteľ, istý páter ju

V Amerike so švagrom

Láska je tichom,
keby slová mali zranit;
je trpezlivosťou
na susedovo správanie;
je hluchotou,
čo neprepiera škandály;
je ohľaduplnosťou
k ťažkostiam druhých;
je rýchlosťou,
keď vážna povinnosť volá;
je odvahou,
keď sa nešťastie prihodí.
Láska vždy dáva, odpúšťa, znáša.

zaviedol do záhrady, aby jej ukázal „náš raj“ ako záhradu voláme. Sestrička ostala prekvapená, keď sa jej plynule po anglicky prihovoral náš Paľko, záhradník. Pýtala sa, či tu všetci hovoria po anglicky. Paľo je inak veľmi

skromný človek. Neoddeliteľným spoločníkom v jeho záhrade je mačka, o ktorú sa stará a tá sa mu neraz odvdáči svojimi akrobatickými „kúskami“.

Páter František
Sočufka, SJ

Bratia Jezuiti, Kanada
Pavol Janovič v hornom rade
štvrtý zľava

Vianoce ako ich nepoznáme II.

V nasledujúcich príspevkoch vám priblížime mikulášske, vianočné a novoročné zvyky na Malte, v Holandsku a v Poľsku.

Koncom novembra sa ochladilo. Hoci tvrdohlavé slnko sa stále snaží udržať si svoju dominanciu, stráca na sile. Na viac ako 24 či 25 stupňov sa už nezmôže a to je znamenie, že je čas stavať vianočný stromček...

Asi si po prečítaní týchto ri-

keď ich vsadíte do toho správneho geografického kontextu, napríklad niekde medzi Sicíliou, Tuniskom a Libyom. Takto by sa zhruba dala charakterizovať zemepisná poloha Malty, krajiny, kde neexistuje centrálné kúrenie (nie preto, že by si ho nemohli dovoliť) a kde od skon-

pomarančov, našiel som spoločujúceho Marka zdobiť vianočný stromček. Dost' ma to zaskočilo, ale vraj oni Malťania zdobia stromček už v novembri, tak som ho nechal tvoriť. Akonáhle dielo dokončil, dovolil som si okomentovať výsledok, že vyzerá ako stará metla a že na Slovensku máme omnoho krajšie živé stromčeky, ktoré voňajú ihličím, nie plastickou hmotou. Dostal som odpoveď,

každému zlodejovi saloniek zostal v ruke škaredý pichliac na výstrahu. Ale rozhodovanie sa medzi stromčekom a kaktusom už nechám na vás, radšej sa vrátim k pôvodnej téme.

Aby obraz, ktorý vám poskytnem, nebol skreselný, či neúplný, začnem tým, že Maltu v minulosti poznačila explózia kultúr. Prvú výraznú stopu tu zanechala sicílska civilizácia, ktorá tu postavila megalitické chrámy s prívlastkom najstaršie voľne stojace budovy na svete (egyptské pyramídy sú o takmer tisíc rokov mladšie). Po zániku tejto kultúry si žezlo nad ostrovom ako putovný pohár odovzdávali z ruky do ruky postupne Féniciania, Kartáginci, Rímania, Barbari, Arabi, Turci, Taliani, Francúzi, a naposledy Briti, ktorí napokon pred 50 rokmi dostali "zbomom ako pán, dovidenia ako host". Napriek nezávislosti od Veľkej Británie je jej vplyv aj dnes značný, čo jasne vyjadruje okrem šóférovania na ľavej strane cesty aj postavenie angličtiny ako úradného jazyka. Dá sa povedať, že Malťania majú dva materinské jazyky. Popri angličtine aj maltčinu, ktorú možno opísať ako nárečie arabčiny s prvkami francúzštiny a sicílskej taliančiny. A tak nečudo, že arabský rukopis nesú napríklad aj názvy niektorých maltských sídel ako Mдина, Rabat, či Qormi, ktoré majú svojich menovcov v arabských krajinách. Ak sú Malťania na niečo alergickí, tak je to práve prirovnávanie k Arabom. Prav-

Vianočný kaktus

adkov povieť, že ktokoľvek ich napísal, utrpel vážne poranenie hlavy. Takéto domnienky musím hneď vyvrátiť a ubezpečiť vás, že moja hlava je kompletne v poriadku (ikedy niektorí ľudia o tom z času na čas pochybujú). Áno, 25 stupňov koncom novembra môže dávať zmysel,

čenia poslednej doby ľadovej sneh videli jedine tak v televízii. Zhodou okolností momentálne žijem práve na tomto ostrove a týmto článkom vás pozývam na malú ochutnávku exotických maltských Vianoc...

Keď som sa dnes vrátil domov z obaračky domácich

že odkiaľ by asi tak zobral živý strom a že keď sa mi nepáči, nech idem vonku, zotnem kaktus a ozdobím si ten.

S istou dávkou humoru musím povedať, že vianočný kaktus by mohol byť celkom štýlový a praktický nápad. Mnohí rodičia by určite ocenili, keby

dupovediac, okrem jazyka a hneď pokožky s Arabmi nemajú veľa spoločného. Skôr by som ich povahovo prirovnal ku Talianom. Napriek tomu, že maltský ekvivalent slova "Boh" je "Alla" (podozrivo podobne moslimskému "Allah", nemyslíte?), jedná sa o pravdepodobne najkresťanskejšiu krajinu na svete. Rozlohou trochu väčšia ako Košice, Malta so svojimi 365 kostolmi vám dá na výber jeden na každý deň v roku. Len pre zaujímavosť, nachádzajú sa tu hneď tri katedrály väčšie ako Dóm sv. Alžbety. Silu kresťanskej tradície potvrdzuje aj fakt, že potrat je na Malte klasifikovaný ako trestný čin, dokonca aj rozvod manželstva bol až do roku 2011 nelegálny. Čo sa týka praktizovania viery, na pravidlá veľmi nedbajú, no svojim správaním v každodennom živote majú k Bohu bližšie ako iné národy...

Musím vám povedať, že to na Malte príroda celkom dobre vymyslela. Keďže pozná ležérnu južanskú povahu domácich, dobre vie, že často zabúdajú a preto im radšej pripomenie, že sa blížia najkrajšie sviatky v roku. A to tak, že prinesie koncom novembra ochladenie a sem-tam dokonca aj dážď. Púšť, ktorú tu zanechalo dlhé leto, sa tak v priebehu pár týždňov zmení na rozkvitnutú lúku. Energia jari (hoc v decembri) sa preniesie aj na ľudí a tí sú neporovnateľne aktívnejší, ako boli v lete. Vo vzduchu je cítiť radosť zo života, ktorá sa neskôr prejaví aj tak, že Malt'ania väčšinu Vianoc netrávia doma, ale vonku. Organizujú spoločenské akcie, piknikujú na pláži, stretávajú sa s rodinou, známymi a priateľmi vonku v prírode alebo na vianočných trhoch...

Štedrý deň začína slávnostným obedom (napriek inak silným kresťanským tradíciám im pôst do ich veselej koncepcie Vianoc veľmi nezapadá, tak ho radšej vypustili), po ktorom vyjdú do ulíc a oslavujú. Štedrá

večera je pre nich spoločenskou udalosťou, ktorú si vychutnávajú väčšinou v reštauráciach. Na štedrovečernom stole nájdete všetko možné i nemožné. Rybu, moriaka, kurča, bravčové mäso, polievky, cestoviny, koláče.... Tradičné menu neexistuje, každý je to, čo mu chutí najviac. Najedení a dobre naladení potom organizujú veľkú vianočnú

stavy betlehemčiek a radujú sa z Božieho narodenia. Azda najkrajšou črtou maltských Vianoc sú charitatívne spolky združené pod veľkým stanom v hlavnom meste Valletta organizujúce zbierky na pomoc chorým a ľuďom v núdzi. Malt'ania sú mimoriadne veľkorysí, nie bez dôvodu sa mnohé charitatívne organizácie či zdravot-

čo nové. Práve v tom sú tieto sviatky tak krásne. Stamilióny ľudí po celom svete oslavujú to isté, no všade to robia po svojom. Tradície, obrady i ľudia sú rozdielni, len myšlienka je stále rovnaká. Tá myšlienka, čo spája. Ježiš Kristus prišiel na svet, aby nám dal nádej. Nezáleží na tom, ako veľmi iní či nedokonalí sme, aj tak sme jedna veľká

procesiu ukončenú v kostole polnočnou svätou omšou, na ktorej vždy podľa maltskej tradície homíliu realizuje dieťa, obvykle chlapec vo veku 7 až 10 rokov. Možno vám to príjde ako hlúposť, no niekedy sa my dospeli máme od detí veľa čo učiť, a práve na to chce táto milá tradícia detského kazateľa poukázať. Keďže narodenie Božieho syna treba osláviť ako sa patrí, po polnočnej omši sa veriaci nerozídu hneď domov, ale pokračujú v oslave až do rána.

Keď sa na prvý sviatok vianočný ráno (poobede) zobudia, rozbalujú darčeky, ktoré im doniesol Christmas Father. Zvyšok Vianoc strávia rozdávaním-duchovným i materiálnym. Skupiny detí vyjdú do ulíc šíriť radostnú správu vinšovaním, ľudia hromadne navštevujú vý-

nícke zariadenia po celom svete označujú maltským krížom. Maltskí rytieri vytvorili tradíciu, ktorá inšpirovala celý svet, a dodnes je preto Malta považovaná za miesto, kde sa zrodila charita. Pomoc slabším tu ľudia považujú za svoju povinnosť a veľká vianočná zbierka je len vyvrcholením dobročinnosti, ktorá trvá po celý rok. S Vianocami sa Malt'ania lúčia len ťažko, atmosféru si zachovávajú ešte niekoľko týždňov a stromčeky a výzdobu odložia až koncom januára.

Nuž, iný kraj- iný mrav. Som presvedčený, že ak by som na Vianoce navštívil 100 krajín, v každej by na mňa čakalo nie-

rodina. A podľa toho by sme sa mali aj správať (nielen na Vianoce!).

Na záver vám poviem maltskú legendu, podľa ktorej keď v roku 60 po Kristovi svätý Pavol stroskotal na Malte, pokúsil sa ho uštipnúť jedovatý had. Sv. Pavol sa ho nezlakol, zobral mu jed a vložil ho do ženského jazyka. Chcel by som všetkým, ženám, mužom i deťom popriať, aby jed bol to posledné, čo budú mať na jazyku či na srdci...

Ďakujem za spoluprácu pri písaní kamarátovi Markovi a Vám prajem krásne Vianoce.

Jakub Matí
foto: archív J. M.

IL-Milied Hieni u Sena t-tajba.
Zuzana H.

Zvyky v Holandsku na Vianoce

V krajine tulipánov sa viac oslavuje SINTERKLAAS (Svätý Mikuláš) ako Vianoce.

Prvú sobotu po sv. Martinovi prichádza do krajiny Sinterklaas (obdobá sv. Mikuláša) na parníku zo Španielska. Každý rok je to iné mesto. Je privítaný davmi detí. Ďalej pokračuje po krajine na bielom koni a sprevádzajú ho jeho pomocníci ZWARTE PIET (Čierny Peter), ktorí pomáhajú Mikulášovi rozdávať darčeky. V priebehu týchto dní až do 5. decembra si dávajú deti čižmu ku kozubu, alebo do okna, do ktorej dostanú nejakú dobrotu. 5. decembra je PAKJESAVOND ("večer balíčkov"), kedy prinesie Mikuláš darčeky vo vreci. Rodiny si spievajú Mikulášske pesničky. Holanďania nevypekajú, nevávajú, kupujú si tradičné marcipánové dobroty alebo tzv. PE-PERNOTEN (perníkové piškóty) a perníky s mandľovou plnkou.

24. december je bežným dňom. Tak ako aj u nás sú vyzdobené okná, ulice a vianočné stromčeky. Veriaci idú na polnočnú sv. omšu. Štedrý večer je 25. decembra. Vtedy sa zídu rodiny a pod stromčekom čaká každého malé prekvapenie. Tradične sa nedávalo na Vianoce

veľa darčiekov, väčšina sa rozdala už na Sinterklaasa, ale čím ďalej tým viac ľudí si dáva darčeky aj na Vianoce. Nečakajte kapustnicu, alebo kapra. Každý si pripravuje niečo iné. 26. decembra sa navštevujú priatelia a známi. Aj Holanďania majú svoje tradičné vianočné perníčky („speculaas“) a vianočné štoly, ľudia ich však nepečú doma, ale kupujú. Jednou zo spoločných vecí je čokoládový adventný kalendár, kde otvárate každý deň až do 24. decembra jedno okienko, v ktorom sa skrýva čokoládka.

Silvester a Nový rok sa tu oslavuje podobne ako u nás, veľkými či menšími oslavami a polnočným ohňostrojom. Typickým jedlom na Silvestra sú OLIEBOLLEN, niečo veľmi podobné našim šiškám, plnené najčastejšie hroznkami alebo jablkom, prípadne banánom, pudingom. Vianočné stromčeky a ozdobené okná si môžeme užiť do Troch Kráľov (6.1.), kedy sa Vianoce končia.

Petra Sepešiová
foto: archív P. S.

kerstkransjes

*Prettige Kerstdagen En Een Gelukkig
Nieuwjaar 2015
Príjemné Vianoce a šťastný nový rok 2015*

Vianoce v Poľsku

Tak ako na Slovensku aj v Poľsku sú Vianoce odlišné v každom kraji.

Ja pochádzam z kraja (vojvodstva) Kujawsko-pomorskie, kde sa o vianočný stromček stará hlava rodiny, čiže otec, ktorý ho spoločne s deťmi vyzdobí.

Mama pripravuje večeru. Deti majú potom za úlohu hľadať prvú hviezdu na oblohe – podľa tradície je to betlehémska hviezda (Gwiazdka).

Keď ju nájdú, znamená to, že si celá rodina môže zasadiť k štedrovečernému stolu (obvykle je to o 18. hodine), kde je jedno voľné miesto, na ktorom je tanier a príbor pripravený pre náhodného hosta.

Pod obrus stola sa podkladá trochu sena, pripomína sa tým seno, na ktorom sa narodil Ježiš. Na stole svieti betlehémske svetlo. Večera sa začína modlitbou a čítaním z Biblie.

Prvá sa je oplátka, ktorá sa delí medzi všetkých, to znamená, že každý má svoju oplátku, ktorou sa podelí so všetkými za stolom, pričom pri deľení oplátky skladá želanie, pranie tomu druhému.

V žiadnom prípade sa neservíruje žiadne mäso, zemiaky, alebo šaláty ani žiaden alkohol.

Každý by mal ochutnať zo všetkých podávaných jedál. Darčeky nosí Mikuláš.

Do peňaženky sa odkladá šupina z kapra, prípadne inej podávanej ryby. Kvôli tomu, aby bol človek bohatý, alebo aby mal celý rok dostatok peňazí.

Do kostola sa ide na polnočnú svätú omšu.

**Text a foto archív:
Aldona Sepeši**

Vo väčšine rodinách je pripravených 12 jedál symbolizujúcich 12 mesiacov v roku:

1. ovocná polievka(môže byť zo sušených sliviek, prípadne višňového kompótu)
2. hrach s kapustou (symbolizuje šťastie a lásku)
3. ryža s popraženou cibul'kou(symbolizuje peniaze)
4. šampiňóny s krémovou omáčkou
5. barszcz (cviklová polievka- poľský boršč) s ručne robenými cestovinami, nazývame ich „uska“ ako ucho
6. kapor
7. kyslé ryby v octe
8. pečené ryby – filé
9. pirohy s kapustou a hubami
10. vyprážané krokety s hubami
11. ryby na grécky spôsob
- 12.chlieb

Základná umelecká škola na sklonku roka

Výtvarné práce
žiakov ZUŠ

*Pokojné a radostné
Vianoce, šťastný nový rok!*

Vážení Valaličania, ctení rodičia, milí žiaci, som rada, že sa Vám môžem opäť prihovoriť a všetkých Vás pozdraviť v čase najkrajšom, v čase vianočnom.

Prežívame obdobie Adventu, kedy sa všetci snažíme hodnotiť svoj život, svoje skutky počas celého roka. V období príprav na Vianoce si upratujeme nielen svoje príbytky, ale aj duše a srdcia na príchod lásky, ktorá je svetlom, je to najväčší dar, preto-

že pravá láska prichádza od Boha. Láska a dobro víťazí nad všetkým, dodá silu, pri- náš pokoj, po ktorom všetci túžime.

Na Vianoce, ale aj po celý rok Vám chcem všetkým zaželať veľa Božej lásky. Zároveň ďakujem všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli našej základnej umeleckej škole, stoja pri nej a stáli pri nej aj v čase náročnom. Dakujem.

Pre radosť a potešenie, ale aj obohatenie ducha nás všetkých, sme Vám s vdáku

a láskou ponúkli náš koncertný vianočný veniec, upletený z vianočných vystúpení každého jedného nášho žiaka, od najmladších až po najstarších. To najlepšie a najkrajšie, čo sme mohli, sme Vám predviedli a dali na triedných vianočných koncertoch, na veľkom adventnom a vianočnom koncerte, a na výstave výtvarných prác našich žiakov a pedagógov.

**S úctou Darina Gazsiová, riaditeľka
ZUŠ Valaliky, foto: Róbert Hanyus**

Patrik Arvai, akordeón

Peter Arvai, klavír

Laura Staňová,
husle

Adventný koncert v kostole v Trstenom pri Hornáde.

Škola naplno...

Čas beží veľmi rýchlo a v škole to platí dvojnásobne. Iste sme sa nenazdali a je tu opäť čarovný predvianočný čas. Za túto krátku dobu, od začiatku školského roka, sme nezaháľali, práve naopak. Počet žiakov sa nám v tomto školskom roku navýšil na 461 a máme 2 oddelenia SKD. Najmenší prváci už spoznali mnoho písmen, ktoré spájajú do slabík, slov a viet. Isto si už zvykli aj na náročnejší denný režim, ktorý ku škole rozhodne patrí. Deviatci sa zas húževnato pripravujú na monitor, ktorý im pri úspešnom zvládnutí pomôže ľahšie sa umiestniť na ním vybraných stredných školách. 12. november bol dňom preverova-

nia vedomostí u našich piatakov, pretože vtedy bolo celoslovenské testovanie T5-2014, ktorého sa zúčastnila aj naša škola.

V popoludňajších hodinách môžu naši žiaci navštevovať záujmové útvary. Tohto školského roka je ich v našej škole 25, ktoré vedú naši učitelia, alebo externí pracovníci. Žiaci sa v nich venujú športovým, tanečným, umeleckým, výtvarným, ale aj vedomostným aktivitám podľa ich vlastného výberu. V našej škole bol zorganizovaný zber papiera, ktorého sa zúčastnili žiaci všetkých ročníkov. Boli ocenení jednotlivci, aj celé triedy. Prvá cena – tablet – je iste dobrá motivácia

Deti sa tešia z interaktívnej tabule a tabletov

Jesenný maratón

aj do budúcnosti. Nechýbal ani októbrový „jesenný maratón“ výrobkov z jesenných plodov, ktoré žiaci vyrobili v škole, alebo doma s rodičmi.

Samozrejme, že všetky tieto, ale aj mnohé iné, aktivity si vyžadujú predovšetkým vyhovujúce príjemné prostredie. Vynakladáme na to nemalé úsilie a krôčik po krôčiku zveľaďujeme priestory našej zrekonštruovanej školy. Najviac stavebných prác sa v tomto období urobilo počas jesenných prázdnin. Vymenili sme plastové okná na druhom poschodí v pavilóne C, čím výrazne šetríme energiu.

Postupne plánujeme vymaľovať v tomto dostavanom pavilóne všetky triedy, v prípade potreby a dostatku financií, vymeniť podlahy. O tom, že to nie sú len prázdne slová svedčí skutočnosť, že už jednu triedu na najvyššom poschodí sme zmodernizovali. Pre starších žiakov sme doobjednali šatňové uzamykatelné skrine a pre

4 triedy sme zakúpili výškovo nastaviteľné lavice. Do tried pribudli ďalšie 2 interaktívne tabule. Cez projekty sme získali 20 tabletov a škola dokúpila 3 notebooky. Celá škola je pokrytá internetovým signálom.

Spomínané aktivity sú len kvapkou v potôčiku, ktorým každoročne preplávame na druhý breh. Aj po Vianociach budeme mať plné ruky práce. **Hneď v dňoch 20.1. a 21.1.2015 plánujeme uskutočniť zápis žiakov do 1. ročníka.** Bližšie informácie budú zverejnené na našej internetovej stránke a rodičia budúcich prvákov budú pozvaní na zápis aj prostredníctvom miestneho rozhlasu. V poslednom mesiaci školského roka, v júni, zorganizujeme pre žiakov 3. a 4. ročníka Školu v prírode vo Vysokých Tatrách. Žiakom 2. stupňa chystáme poznávací pobyt v Taliansku.

PaedDr. Ing. Adriana Vargová
Foto: Mgr. Lucia Lešková

Rok Emy Labošovej

Už niekoľko rokov patrí do špičky stolného tenisu na Slovensku Ema Labošová. Dosiahla toľko úspechov, že je ťažké všetky vymenovať. Korunu všetkému nasadila toho roku. Ako mladšia žiačka vybojovala dva tituly na Majstrovstvách Slovenska v kategórii jednotlivcov aj v družstvách mladších žiakov. Suverénne vyhrala v týchto kategóriách aj Slovenský pohár mládeže. Potešila aj výkonmi a výsledkami na medzinárodných turnajoch v Linzi, Varaždine, Havířove, Hodoníne, Hluku, Malackách, Wladislavove, Szobthely, v Bratislave i na

Majstrovstvách Európy v Riva del Garda v Taliansku. Spolu vybojovala v tomto roku 15 prvenstiev. Dominovala aj na SPM starších žiakov 6.12.2014 vo Valalikoch.

Držíme jej palce, aby nás svojou hrou a výsledkami tešila aj v ďalších rokoch.

Je hráčkou Junior Čaňa.

STO Valaliky, ďakuje všetkým svojim priaznivcom za podporu v roku 2014.

Veríme, že aj v roku 2015 nás podporíte 2 % z dane.

Všetko najlepšie v novom roku!

Ladislav Andor
foto: Ing. Jozef Kacvinský

Na fotke zľava: Táňa Kukul'ková, Ema Labošová a Katka Belopotčanová.

Hokejová liga v plnom prúde

Tretia sezóna Amatérskej hokejovej ligy začala v plánovanom termíne 22.9.2014. Tomu predchádzalo niekoľko zmien v pravidlách zamerných na registrácie hráčov a bezpečnosť v hre. Počet mužstiev sa v tejto sezóne navýšil na 14. Sú 2 nováčikovia a to: naše 2. Mužstvo HC Valaliky B a Liba Academy 11 pod vedením Igora Libu. Hrá sa systémom každý s každým 2 krát – na domacom ľade aj na ľade súpera. Prvá časť je odohratá do konca decembra 2014 a v januári sa začínajú odvety. Po základnej časti do Play-off začiatkom apríla po-

stupuje 8 najlepších mužstiev. Tam sa hrá na 2 víťazné zápasy. Finále je plánované na koniec apríla 2015.

Nám sa podarilo splniť jeden z cieľov, keďže máme v lige už 2. mužstvo. Chlapci nastúpili do rozbehnutého vlaku. Sily si merajú s mužstvami, ktoré majú herný náskok 2 sezón ale zvládajú to veľmi dobre. Prejav ich hry rýchlo rastie.

Naše 1. mužstvo HC Valaliky žne úrodu zasiatú v letnej príprave. V tabuľke sa pohybuje v prvej päťke. Naším cieľom je hrať nielen pre zábavu ale aj pre Vás, aby otec mohol zobrať

syna na hokej, alebo sused pozvať suseda – „Pod' na hokej, dnes hrajú naši.“

Týmto Vás chceme pozvať nielen na naše zápasy. Zájďte aj na zápasy počas vianočných sviatkov, keďže liga pokračuje bez prestávky. Aktuálny kalendár zápasov nájdete na www.ahl-cana.eu.

Pohár starostu v ľadovom hokeji

Chceme Vás pozvať už

na 3. ročník Pohára starostu v ľadovom hokeji.

Odohrá sa na zimnom štadióne v Čani počas dvoch sobôt 10. a 17. januára 2015. Prvé dva zápasy hráme 10.1. Prvý zápas o 17:00 a druhý o 18:15.

Vítazi týchto zápasov postupujú do finále v nasledujúcu sobotu 17.1. o 18:15. Predchádzať tomu bude zápas o 3. miesto o 17:00. Novinkou v tomto ročníku je že každé mužstvo bude mať vlastného brankára z danej časti Valalíkov. V 1. ročníku mali vlastného brankára len Buzice. Za 2 roky sa nám podarilo pripraviť ďalších 3 brankárov.

Tešíme sa na hojnú účasť fanúšikov.

Text a foto:
Ing. Dušan Hudy

Profil 30-ročnej bežeckej kariéry amatérskeho bežca

So športom som začínal ako každý chlapec v tom čase. Venoval som sa všetkým druhom športu. Nakoniec som ostal verný hokeju a futbalu.

V mojej mladosti sa hral v našej obci veľmi atraktívny futbal. Boli sme jedným mužstvom na širokom okolí, ktorý hral v tejto súťaži s mužstvami, z Kežmarku, Svitú, Popradu, Jelšavy, Starej Ľubovne a inými. Neskôr som začal hrať za starých pánov a pre udržanie kondície som začal behávať. Zapáčilo sa mi to, až ma to dovedlo k dlhším tratiam a tvrdému tréningu. V roku 1985 som zabehol svoj 1. Medzinárodný maratón mieru v Košiciach.

Zabehol som desiatky maratónov po celom Slovensku, ale aj medzinárodný Bratislava-Haiburg a Pražský maratón. Zúčastnil som sa na stovkách iných

podujatí (30 km, 25 km, 1/2maratónov, 15 km, 10 km, krosy). Počas kariéry som nabehal viac ako 120 000 km. Moja mesačná dávka bola 500 km, no v zimnom prípravnom období aj 600-700 km, za každého počasia. Ako maratónsky bežec som dosiahol osobný čas 2:41.26 hod. Moje najlepšie umiestnenie na MMM bolo 55. a 77. miesto z vyše 1200 bežcov. Myslím, že som ako amatérsky bežec dobre reprezentoval naše pekné Valalíky.

Moja vďaka patrí za pochoopenie a podporu počas dlhej 30-ročnej kariéry mojej manželke a deťom, za zdravie vďaka Pánu Bohu a sebe za pevnú vôľu, tá je veľmi dôležitá. Začínal som na MMM v Košiciach, kde som aj v tomto roku vo veku 65 rokov ukončil polmaratónom svoju pretekársku činnosť. Ak mi to

dovolia moje kolená, chcem aj naďalej behávať pre svoje zdravie. Týmto chcem vyzvať aj ďalších ľudí v tejto pohodlnej dobe k aktívnemu pohybu. Urobme niečo pre svoje zdravie – v každom veku – ono sa nám odvdáči.

Tomáš Čigáš
foto: Dušan Kmec

**V NOVOM ROKU 2015
LEN TO NAJLEPŠIE,
VEĽA ZDRAVIA, ŠĎASTIA,
POHODY, LÁSKY
A POROZUMENIA
VÁM ŽELÁ STAROSTA OBCE,
POSLANCI OBEČNÉHO
ZASTUPITEĽSTVA
A ZAMESTNANCI
OBEČNÉHO ÚRADU.**